5. Додонов Б. Ф. Предисловие // Архив новейшей истории России. Серия «Публикации». т. VII. Журналы заседаний Временного правительства: март-октябрь 1917 года. В 4-х томах. Т. 1. март-апрель 1917 года / Отв. ред. тома Б. Ф. Додонов. Сост. Е. Д. Гринько и О. В. Лавинская. – М.: Российская политическая энциклопедия, 2001.- 448 с.

6. Запис із щоденника 2 березня 1917 р. [Електронний ресурс]– Режим доступа: http://docs.historyrussia.org/ru/nodes/80243#mode/inspect/page/1/zoom/4

7. Игнатьев А. В. Внешняя политика Временного правительства / А. В. Игнатьев. – М.: «Наука». – 1974. – 440 с.

8. Иоффе Г. Русский либерал. Премьер-министр Временного правительства - князь Львов [Электронный ресурс]– Режим доступа: https://www.nkj.ru/archive/articles/5266/

9. Мережко А. Психологическая школа права Л. И. Петражицкого: истоки, содержание, влияние: [монография] / А. Мережко. – Одесса: Фенікс, 2016. – 524 с.

10. Пушкарева И. М. Февральская буржуазно-демократическая революция 1917 г. в России / И. М. Пушкарева. – М.: Издательство «Наука». -1982.- 320 с.

11. Старцев В. И. Внутренняя политика Временного правительства первого состава / В. И. Старцев. – Ленинград: Наука. - 1980. – 255 с.

Н.О. Деркачова
старший викладач кафедри теорії
та історії держави і права
НПУ імені М.П. Драгоманова
(м.Київ)

РОЗВИТОК ОСВІТИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XVIII СТОРІЧЧЯ В ПРАЦЯХ М.Ф. ВЛАДИМИРСЬКОГО-БУДАНОВА

Михайло Флегонтович Владимирський-Буданов – видатний вчений, ординарний професор кафедри історії руського права, археограф, один із засновників Київської історико-юридичної школи, тричі доктор, почесний професор Університету Св. Володимира, члена-кореспондент Російської Академії Наук (з 1903 р.) [1, 22, ф. 707, оп. 172, спр. 10; ф. 708, оп. Совет/1875, спр. 34, арк. 18–23; 2, с. 111–117;18, с. XIII–XVII].

Син сільського священика, він народився в 1838 р, навчався в Тульській духовної семінарії, потім у Київській духовній академії і, нарешті, в університеті святого Володимира по історико-філологічного факультету. Під впливом загального розумового руху шістдесятих років, що позначилась і на Київському університеті, що знаходився тоді під управлінням попечителя навчального округу М. І. Пирогова та ректора Н. Х. Бунге, М.Ф.Владимирський-Буданов в обраній ним галузі історії та права зацікавився особливо розвитком освітніх установ. Взагалі, М.Ф.Владимирський-Буданов повністю зосередив свої інтереси та зусилля на наукових справах і жодної участі в політичному або адміністративному житті не брав.

Внесок науковця в розвиток юриспруденції та історії права і держави досить вагомий, науковець залишив по собі понад 100 праць.

Одним із напрямів наукового пошуку вченого можна окреслити як дослідження історії правового регулювання освіти в зв'язку із розвитком суспільного ладу [2, с.29]. Тема його докторської дисертації «Держава і народна освіта Росії XVIII в.» (1874 р.) - свідчить про його інтерес не до політичних фактів розвитку освіти в державі, а до розвитку і впливу освіти на державу і суспільство. Написанню дисертації сприяло ставлення держави до народної освіти в Росії з часів Петра Великого. Постійний інтерес вченого викликали проблеми народної освіти, що стали предметом його докторської дисертації та дістали розвиток у більш як 20 працях [2, с.29]. Дослідження цієї

теми відобразилося в таких працях та виданнях Михайла Флегантовича Владимирського-Буданова: «Государство и народное образование в России с XVIII-го», «Земские соборы в Московском государстве», по поводу статьи В. И. Сергеевича в «Сборнике государственных знаний», «Об обязательности народного образования в России». Важливими є праці вченого присвячені і освітнім установам. Серед них вирізняється “История Императорского Университета Св. Владимира” [3,с.467].

Основне завдання М.Ф.Владимирський-Буданов вбачав не в тому, щоб надати повну картину професійної системи освіти, а в тому щоб визначити основи, початок освіти (основи, які відображають наслідки освіти на державу і все суспільство). Так, вчений вважав, що предметом дослідження повинні бути питання пов’язані з з’ясуванням того, який вплив і цілі мала держава щодо освіти, якими шляхами збиралася розповсюджувати освіту серед населення та які органи займалися цими питання в різні часи. На думку вченого, історія кожної епохи держави дає різні відповіді на кожні з цих трьох питань- і ці відповіді характерні для самого визначення держави в ту чи іншу епоху.

Так, в своїй працях науковець досліджував: елементарне навчання, ставлення держави 18 сторіччя до старої елементарної системи освіти, нову систему освіти (реформування парафіяльної освіти). Досліджував зв’язки елементарної освіти з релігійним навчанням, визначав форми і сутність освіти, професійну освіту та розповсюдження її. Також значну увагу приділяв і способам розповсюдження освіти в державі і серед суспільства, а саме: відрядження за кордон, проходження служби і навчання у школах.

Зосередившись на юридичних (історико-правових) аспектах проблеми – автор визначав це як «історія права освіти» - він вивчав розвиток законодавства щодо народної освіти в зв’язку з розвитком суспільного ладу [4, с.111].

Таким чином, дослідження освітнього процесу Михайлом Флегантовичем Владимирським-Будановим, має важливе значення для з’ясування питань пов’язаних з освітою 18 сторіччя. Взагалі творчий доробок науковця великий і різноманітний. Він досліджував проблеми виникнення і розвитку держави і права, історію держави освіти в Росії та Україні XVII–XIX ст., історію права. Перспектива дослідження полягає у врахуванні позитивного досвіду на підставі аналізу засад виникнення та розвитку освіти. Таким чином, наукова спадщина М. Ф. Владимирського-Буданова відзначається різноманітністю напрямків досліджень, в тому числі і дослідженням освіти, освітянського процесу того часу та її правового регулювання в різні епохи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Інститут Рукопису Національної Бібліотеки України.
2. Бондарук Т.І. Основоположники київської історико-юридичної школи М.Ф.Владимирський-Буданов і Ф.І. Леонтович. –К., 1993-29с.
3. Биографический указатель профессоров Киевского университета Св. Владимира. – К., 1884. – 816 с.
4. Шемета Ю.М. М. Ф. Владимирський-Буданов: до історії наукової кар’єри // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Сер.: Історія. – 2002. – Вип. 63-64. – С. 110-112.